

Горошкін І. О.,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу навчання іноземних мов,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

ПІДРУЧНИК ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ 6 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сучасне інформаційне суспільство висуває високі вимоги до розвитку особистості. Процес навчання іноземних мов повинен не тільки сприяти розвитку комунікативних умінь, а й створити умови для формування в учнів низки ключових компетентностей, що забезпечують комфортне існування в суспільстві [2].

Важливим засобом навчання іноземних мов є підручник, що має відповідати викликам сьогодення й бути інструментом формування ключових компетентностей учнів. Розглянемо докладніше тематичний аспект формування ключових компетентностей учнів 6-го класу засобами підручника [1].

Елементом такої ключової компетентності, як *спілкування державною (і рідною в разі відмінності) мовами*, є вміння використовувати українознавчий компонент у всіх видах мовленнєвої діяльності. Наголосимо, що в 6-му класі на уроках іноземної мови державна мова майже не застосовується. Тому формування ціннісного ставлення, складниками якого є гордість учнів за Україну, її мову та культуру, розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземної мови, а також готовність до міжкультурного діалогу відбувається шляхом застосування українознавчого компонента в усіх видах мовленнєвої діяльності. Передусім це можливе в межах тем «Рідне місто/село» і «Свята і традиції», у процесі вивчення яких шестикласники дізнаються про святкування Різдва, Великодніх свят в Україні. У межах опанування теми «Харчування» учні слухають, читають або розповідають про українські традиційні страви. Під час вивчення теми «Подорож» учні ознайомлюються з цікавими природними та географічними об'єктами. До того ж, вважаємо, що уваги вчителя потребує й переклад слів, словосполучень і речень з іноземної мови на українську, передусім дотримання норм сучасної української літературної мови – орфоепічних, орфографічних, граматичних.

Компетентність «*Спілкування іноземними мовами*» є ключовою й предметною, формується на всіх уроках іноземної мови системно й послідовно, незалежно від їх тематики та лексичного наповнення.

Математична компетентність формується ситуаційно під час розв'язання учням комунікативних і навчальних проблем із використанням логіко-математичного інтелекту (час,

кількість, конкретна дата, відстань, ціна, температура повітря тощо).

Формування *основних компетентностей у природничих науках* здійснюється в межах теми ситуаційного спілкування «Природа» (погода, природні явища).

Інформаційно-цифрова компетентність системно формується шляхом реалізації певного набору мовленнєвих функцій шляхом застосування інформаційних технологій. Учні 6-го класу вже мають достатній словниковий запас для ефективної комунікації в інформаційному просторі.

Компетентність «*Уміння вчитися упродовж життя*» формується системно незалежно від теми та змісту навчальних завдань у процесі поступового залучення учнів до самостійної роботи з різними джерелами інформації.

Така ключова компетентність, як *ініціативність і підприємливість*, потребує сформованості вмінь ініціювати усну, писемну, зокрема онлайн-взаємодію іноземною мовою. Шестикласників доцільно спонукати до презентування власних ідей та ініціатив, використовуючи мовленнєві ситуації. Означена компетентність також формується системно, незалежно від теми та змісту навчальних завдань.

Соціальна та громадянська компетентності формуються повною мірою, передусім шляхом удосконалення вмінь учнів використовувати ефективні комунікативні стратегії для співпраці з однокласниками (парами, групами); застосовувати багатомовність для ведення міжкультурного діалогу.

Обізнаність та самовираження у сфері культури потребує сформованих умінь використовувати мову для духовного, культурного й національного самовираження й самовияву; дотримуватися культури мовлення, що є показником загальної культури особистості; послуговуватися етикетними конструкціями; висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання й судження. Усвідомленню учнями цінності культури для людини й суспільства є ознайомлення з темами: «Харчування» (національні страви), «Подорож» (загальні відомості про Україну та країну, мова якої вивчається), «Рідне місто/село» (основні історичні та культурні відомості), «Свята і традиції» (календар свят, традиції святкування в Україні та країні, мова якої вивчається) тощо.

Зазначимо, що під час вивчення теми «Природа» відбувається повноцінне формування компетентності «*Екологічна грамотність і здорове життя*». Шляхом опрацювання таких тем, як «Харчування» (корисні й шкідливі продукти), «Відпочинок і дозвілля», «Шкільне життя», можливе ситуаційне формування компетентності за умови включення завдань, що містять відповідну лексику.

Отже, проведене дослідження показує, що формування ключових компетентностей учнів шостого класу гімназії ґрунтується на їхньому навчальному досвіді, здобутому в попередніх класах. Формування ключових компетентностей – це складний і тривалий процес, що відбувається

різною мірою. Він потребує розроблення оптимального методичного інструментарію. Основним засобом навчання іноземних мов є підручник, який має відповідати тематиці ситуаційного спілкування, містити необхідний лексичний інвентар і цікаві для учнів завдання, спрямовані на формування та розвиток ключових компетентностей.

Ключові слова: іноземні мови, 6 клас, ключові компетентності, компетентнісний підхід.

Література:

1. Іноземні мови. Навчальні програми для 5–9 класів. Електронний ресурс. Доступно: https://ru.osvita.ua/doc/files/news/561/56140/program_movi.pdf
2. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи : МОН України, 2016. Електронний ресурс. Доступно: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>